

Més enllà del veredict: L'impacte de la revictimització en casos judicials de violència sexual a Espanya

El sistema judicial pot contribuir a la revictimització, amb l'exposició a interrogatoris, atenció mediàtica invasiva i procediments judicials prolongats, a més de la creixent incidència de delictes sexuals a Espanya. Casos com el de Dani Alves i de "La Manada", emfatitzen la urgència de reformes per protegir la privadesa de les víctimes, assegurar la rendició de comptes dels agressors i crear un entorn de suport per a les víctimes en el sistema judicial.

"Només vull anar-me'n a casa, no em creuran", plorava la víctima del cas Alves, desconsolada després d'haver estat violada al bany de la discoteca Sutton. La manca de confiança en el sistema era tan devastadora que després de la sentència de l'Audiència Provincial de Barcelonadel 22 de febrer, que va imposar una pena 8 anys menor que la sol·licitada per l'Acusació Particular i 5 anys menys que la petició de la Fiscalia, la víctima va trobar prou consol en el fet que **"l'havien cregut"**. Aquest exemple és només un entre molts que il·lustren **com el sistema judicial i la societat tendeixen a penalitzar les víctimes, cosa que resulta que actualment només una de cada deu dones que han estat agredides sexualment decideix denunciar.**

Aquest fenomen s'agreuja pel fet que moltes vegades les víctimes pateixen durant el llarg i complex procés judicial que pot, o no, portar l'autor del delict a ser condemnat per la seva acció, un fenomen conegut com **dobles victimitzacions o victimització secundària**. Tot i el creixent nombre de denúncies per delictes sexuals a Espanya, on es reporten vuit violacions cada dia, les comunitats autònomes continuen sense impulsar els

recursos especialitzats necessaris per atendre les víctimes de violència sexual.

LA DOBLE VICTIMITZACIÓ O VICTIMITZACIÓ SECUNDÀRIA

La revictimització no és simplement un incident aïllat a la vida d'una persona afectada per un delict. És un procés insidiós que es pot manifestar repetidament durant el curs del procés judicial. Des del moment en què la víctima decideix fer el pas valent de denunciar el delict, fins al veredict final al tribunal, hi ha una sèrie de desafiaments i obstacles que poden reobrir les ferides emocionals i psicològiques.

En molts casos, els interrogatoris inquisitius i detallats durant la investigació policial o els procediments judicials poden portar la víctima a reviure el trauma una vegada i una altra. Les preguntes incisives i la pressió per proporcionar detalls íntims poden fer que la víctima se senti novament qüestionada o jutjada, exacerbant la seva angoixa emocional i dificultant el procés de curació.

L'atenció mediàtica al voltant d'un cas també pot desencadenar la revictimització en exposar la víctima a l'atenció pública i

l'escrutini. La divulgació de detalls sensibles o la identificació pública de la víctima poden resultar en una invasió de la seva privadesa i en l'estigmatització social, cosa que augmenta la seva sensació de vulnerabilitat i aïllament.

A més, els procediments judicials perllongats i estressants poden afegir una capa addicional de trauma a l'experiència de la víctima. Comparèixer davant del tribunal i enfrontar-se a l'agressor pot ser particularment angoixant i desencadenant, cosa que augmenta la càrrega emocional i psicològica que ja porta la víctima.

LA IMPORTÀNCIA D'UN SISTEMA EFICAÇ EN NOMBRES

La incidència de delictes sexuals continua augmentant segons les estadístiques de criminalitat. L'últim informe del Ministeri de l'Interior, centrat en els atacs a la llibertat sexual i referit al 2022, revela un continu augment en aquest tipus de delictes des del 2016, amb l'excepció del 2020, any marcat pel confinament a causa de la pandèmia, on tots els índexs de criminalitat es van desplomar. L'any passat, les forces de seguretat van registrar 19.013 casos, un 11.7% més que els 17.016 de l'any anterior. A més, l'avançament del balanç dels primers nou mesos del 2023, publicat recentment per Interior, indica que aquesta tendència a l'alça es mantindrà aquest any.

Però no és l'única dada alarmant. Segons l'estadística divulgada aquest divendres, el 2022 es van comptabilitzar 8,337 menors d'edat víctimes de delictes sexuals, cosa que representa el 44,5% del total. Tot i que aquest percentatge ha disminuït respecte a l'any anterior, quan les víctimes menors

representaven el 49% del total amb 8,317 casos. L'informe també ressalta una altra dada preocupant: l'augment d'agressions sexuals comeses per dues o més persones, que van passar de 573 el 2021 a 632 l'any passat, marcant l'índex més alt a la sèrie històrica. Tot i això, Interior assenyala que els atacs a la llibertat sexual "tenen un alt nivell de resolució policial, ja que el 79.8% dels casos van ser aclarits l'any 2022.

A més, és important destacar que, a l'àmbit cibernètic, una de cada quatre noies de 14 a 17 anys ha reconegut haver estat víctima de violència sexual el darrer any. En el cas dels nois, la xifra se situa a l'11.2%. Aquestes xifres provenen d'un informe elaborat per la Universitat de Barcelona, després d'enquestar 4.024 menors. Encara que aquest tema no serà objecte d'aquest article, mereix ser tingut en compte a causa de la seva rellevància. Segons Noemí Pereda, directora de l'equip que va fer l'estudi, la violència electrònica és la més prevalent (un 12.1%), seguida de la violència amb contacte físic (9.9%). Elles pateixen més violència que els homes a gairebé totes les categories estudiades, però Pereda adverteix que els nois reporten experiències molt greus.

LLIBERTAT PROVISIONAL DE DANI ALVES I ALTRES EXEMPLES DE REVICTIMITZACIÓ DE LA VÍCTIMA

Les víctimes del cas Alves i del cas de "La Manada" representen dos exemples paradigmàtics que subratllen com el procés judicial es pot convertir en un factor contribuent a la revictimització.

En el cas d'Alves, a més del trauma inicial experimentat per l'agressió, la víctima va

patir una invasió addicional de la seva privadesa quan les seves imatges van ser divulgades per la mare d'Alves. Aquesta divulgació irresponsable no només va exposar la víctima a més vulnerabilitat i estigmatització pública, sinó que també va perpetuar **una narrativa errònia** que suggeria que la víctima no podia o no s'hauria de permetre recuperar-se o trobar felicitat després del trauma sofert.

D'altra banda, l'alliberament condicional recent de l'agressor en el cas d'Alves, malgrat el llarg i ardu procés legal, planteja interrogants sobre l'efectivitat i l'equitat del sistema judicial en la protecció dels drets de les víctimes. Aquest alliberament, després de tot el dolor i el coratge necessaris per portar el cas davant de la justícia, podria enviar un missatge descoratjador a les dones víctimes d'agressions sexuals, suggerint que declarar i buscar justícia podria ser inútil si els agressors poden evitar les conseqüències de les seves accions.

La víctima de "La Manada" també ha enfrontat una invasió addicional de la seva privadesa, ja que nombrosa informació personal sobre ella s'ha tornat accessible en algunes pàgines web després d'una filtració inicial a Forocoches i Burbuja.info. Aquest accés no autoritzat a dades sensibles no només exposa la víctima a un risc més gran de fustigació i victimització, sinó que també agreuja encara més la seva situació en deixar-la vulnerable a l'explotació i a l'assetjament en línia.

En tots dos casos, la intervenció de detectius privats contractats per la defensa afegeix una capa addicional d'indignació i preocupació. Aquesta acció qüestionable cerca projectar la idea que les víctimes no

presenten cap trauma i desvien l'atenció del crim comès cap a la conducta de les víctimes després de l'agressió. No obstant, aquesta tàctica no només és invasiva i perjudicial per a les víctimes, sinó que també soscava la credibilitat del procés judicial en conjunt.

Aquests casos evidencien la necessitat urgent d'implementar reformes significatives en el sistema judicial per garantir una protecció més efectiva de les víctimes de delictes sexuals. Això implica la implementació de polítiques i protocols que protegeixin la privadesa i la dignitat de les víctimes en totes les etapes del procés judicial, així com mesures més estrictes per assegurar que els agressors rendeixin comptes per les seves accions. A més, és crucial desenvolupar un entorn més compassiu i de suport per a les víctimes, on se sentin segures i còmodes per declarar i confiar que es farà justícia. Només mitjançant un enfocament integral i sensible a les necessitats de les víctimes es pot esperar avançar cap a un sistema judicial més just i equitatiu per a tothom.

Mariona Nogueras Piferrer

Fonts de referència:

- Baixa, P. (2024) *Planta Baixa - Sandra Burgos, Advocada Especialitzada en violència de gènere: 'el sentiment d'impunitat és general. Dani Alves Ha pagat i ha quedat en llibertat'*, 3Cat. Available at: <https://www.ccma.cat/3cat/sandra-burgos-advocada-especialitzada-en-violencia-de-genero-el-sentiment-dimpunitat-es-general-dani-alves-ha-pagat-i-ha-quedat-en-llibertat/video/6272757/> (Accessed: 01 April 2024).
- Aragón, H. de (2024) *Cronología del Caso Alves Desde la Violación Hasta la condena*, *heraldo.es*. Available at: <https://www.heraldo.es/noticias/nacional/2024/02/22/cronologia-caso-alves-violacion-condena-1713286.html> (Accessed: 02 April 2024).
- Bueno, J.G. (2024) *Dani Alves, condenado a cuatro años y medio de cárcel por la violación a una joven en una discoteca*, *El País*. Available at: <https://elpais.com/sociedad/2024-02-22/dani-alves-condenado-a-cuatro-anos-y-medio-anos-de-carcel-por-la-violacion-a-una-joven-en-la-discoteca-sutton-de-barcelona.html> (Accessed: 20 March 2024).
- Fari, T. (2019) *Ana Rosa Quintana responde a la víctima de 'La Manada' Tras Su Carta: "No pierdas la ilusión"*, *elconfidencial.com*. Available at: https://www.elconfidencial.com/television/programas-tv/2019-06-28/ana-rosa-carta-victima-manada_2095650/ (Accessed: 28 March 2024).
- Alonso, J.M. (2018a) *'el menosprecio y humillación para la víctima fue superior al de las violaciones'*, *elconfidencial.com*. Available at: https://www.elconfidencial.com/espana/2018-12-05/la-manada-voto-particular-discrepante-intimidacion-violacion-joaquin-galve-miguel-angel-abarzuza_1687750/ (Accessed: 24 March 2024).
- Trujillo, I. (2024) *Así consiguió las fotos de la víctima la madre de Dani Alves, Que Lanza Una Advertencia: 'no podrán detenerme...'*, *La Razón*. Available at: https://www.larazon.es/deportes/futbol/asi-consiguio-fotos-victima-madre-dani-alves-que-lanza-advertencia-podran-detenerme_202401056597a55d872b82000114cc83.html (Accessed: 25 March 2024).
- Castillo, C. del (2018) *¿Por qué los datos de la víctima de 'La Manada' siguen en la red Pese al mandato judicial?*, *elDiario.es*. Available at: https://www.eldiario.es/tecnologia/victima-manada-informacion-online_1_1166154.html (Accessed: 25 March 2024).

**Asociación para las
Naciones Unidas
en España**
United Nations Association of Spain

ABRIL 2024

Publicat per: Amb el suport de:

**Asociación para las
Naciones Unidas
en España**
United Nations Association of Spain

**Generalitat
de Catalunya**

ANUE no fa necessàriament com a seves les opinions expressades pels seus col·laboradors.